

Het 8-fasenmodel

**Clënten in de maatschappelijke
zorg begeleiden**

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

Auteurs: Petra van Leeuwen-den Dekker, Daan Heineke
& Anouk Poll

Eindredactie: Annemies Gort

Illustraties: Roger Klaasen

Vormgeving: ontwerpburo Suggestie & illusie

ISBN: 978-90-8869-104-1

Meer informatie: www.8-fasenmodel.nl

Overname van informatie uit deze publicatie is toegestaan
onder voorwaarde van de bronvermelding:

© Movisie, kennis en aanpak van sociale vraagstukken.

De inhoud van deze publicaties is met grote zorg samengesteld.

Desondanks is Movisie niet aansprakelijk voor de eventuele
schade die ontstaat door het gebruik van deze informatie.

Zesde en herziene druk, januari 2014
(aangepast in december 2021)

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Deze publicatie is tot stand gekomen dankzij financiering van
het ministerie van VWS.

Het 8-fasenmodel

**Cliënten in de maatschappelijke
zorg begeleiden**

Effectieve sociale interventie

Inhoud

Dit is een reisgids	5
Over het 8-fasenmodel	7
Het 8-fasenmodel in het kort	7
Acht fasen	9
Zeven leefgebieden	11
Uitgangspunten van het model	14
Randvoorwaarden in jouw organisatie	17
De acht fasen	19
Fase 1: Aanmelding	19
Fase 2: Intake	21
Fase 3: Opstart	24
Fase 4: Analyse	26
Fase 5: Planning	32
Fase 6: Uitvoering	38
Fase 7: Evaluatie	41
Fase 8: Uitstroom	44
Hoe is dit model ontstaan?	47
Aan de slag	49
Verder lezen	50

Dit is een reisgids

Je leert meer van de weg door hem bereisd te hebben, dan door alle veronderstellingen en beschrijvingen ter wereld. *William Hazlitt*

Dit 8-fasenmodel is een reisgids voor professionals. Je vindt hierin handige tips voor de begeleiding van je cliënten. Het 8-fasenmodel is geen kant en klare route voor het begeleidingstraject. Het slagen van de reis wordt vooral bepaald door jouw relatie met de cliënt. Net als met een echte reis, zal je de reisbestemming uitsluitend leren kennen door er zelf naar toe te gaan. Pak deze uitdaging op en start een begeleidingstraject met de houding van een reiziger: open en geïnspireerd.

Waar gaat de reis naar toe?

Je ontmoet de cliënt ergens tijdens zijn tocht, zijn levensreis. Hij vraagt je om een tijdje met hem mee te reizen, omdat hij de weg even kwijt is of niet weet hoe hij verder moet. Aan het begin van de wandeling is het belangrijk dat je samen bespreekt wat de bestemming is. Vervolgens is het belangrijk om samen een route uit te stippelen: hoe komen jullie dichterbij die bestemming? Als de eindbestemming ver van jullie vandaan ligt, is het belangrijk om de lange reis op te delen in haalbare kilometers per dag. Jullie conditie bepaalt hoeveel kilometers per dag mogelijk zijn.

“Door te werken met het 8-fasenmodel hebben mijn begeleidingsgesprekken een positieve insteek gekregen. Ik heb zelf ook een positieve kijk gekregen. Daardoor geloven cliënten meer in hun eigen kunnen. Een begeleider”

Wat is jouw rol tijdens de reis?

De route is voor veel reizigers een zware tocht. De conditie van de cliënt is hier van belang: wat zijn zijn mogelijkheden en beperkingen om rekening mee te houden? Zijn tempo is leidend. Onderweg kom je hobbels en verleidelijke zijwegen tegen. Ook de weersomstandigheden spelen een rol. Jullie hebben van alles nodig om de eindbestemming dichterbij te brengen: goede wandelkleding, geld, eten en drinken en een veilige plek om te overnachten. Samen bespreken jullie wat er van jou als reisgenoot verwacht

wordt: loop je gewoon een stukje op, ben je een gids of draag je soms ook de zware rugtas onderweg? De rol die je kiest, is afhankelijk van de reden waarom je gevraagd bent deze cliënt te begeleiden. Omdat je rol tijdelijk is, kijk je tijdens het begeleidingstraject ook naar iemands eigen netwerk. Welke mensen in zijn netwerk steunen de cliënt en kunnen van betekenis zijn?

Uiteindelijk is het doel dat je reisgenoot zijn tocht zelfstandig kan vervolgen met de mensen die hem dierbaar zijn.

Elke paragraaf sluiten we af met een aantal vragen om te reflecteren. Bespreek ze ook met je team om zo tot een teamvisie op de methode te komen.

Over het 8-fasenmodel

Het 8-fasenmodel in het kort

Reizen is de kunst je thuis te blijven voelen. *Eric van der Steen*

1 Wat is het 8-fasenmodel?

Het 8-fasenmodel is een planmatige methode waarmee je cliënten in de maatschappelijke zorg individueel begeleidt. De eigen kracht van cliënten staat centraal. De naam verwijst naar de acht fasen van elk begeleidingsproces.

2 Wat bereik je met dit model?

Doel van dit model is dat cliënten adequate begeleiding krijgen voor de hulp die zij vragen. De methode ondersteunt je bij het planmatig werken vanuit een krachtgerichte visie. Op organisatieniveau biedt dit model meer structuur en samenhang in de begeleiding, meer inzicht in het begeleidingstraject, een meer doelgerichte werkwijze en betere samenwerking.

3 Voor wie is het 8-fasenmodel handig?

Het 8-fasenmodel is handig voor professionals die trajectmatige begeleiding aan cliënten bieden. Het gaat om cliënten die hulp nodig hebben op meerdere leefgebieden, dus mensen met een combinatie van sociale, psychische en praktische problematiek.

4 Hoe lang duurt de begeleiding?

Dit model werkt bij alle vormen van begeleiding die ten minste zes weken duren, zoals in woonvormen of ambulante begeleiding. Het 8-fasenmodel is geen methode voor ad-hoc of incidentele begeleiding.

5 Voor welke sectoren is het model geschikt?

Het model is geschikt voor alle sectoren van maatschappelijke ondersteuning aan (jong) volwassenen. Denk aan begeleiding van gehandicapten, tienermoeders, daklozen of ouderen. Oorspronkelijk is de methode ontwikkeld voor de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang.

6 Wat zijn de pluspunten?

Het 8-fasenmodel is een effectieve sociale interventie. Samen met de cliënt en zijn netwerk werk je aan verbetering of stabilisatie van zijn situatie. De aanpak is gericht op empowerment. De benadering is holistisch, krachtgericht, participatief en omgevingsgericht. Het versterkt dus de eigen kracht en regie van de cliënt.

7 Kan elke professional dit doen?

Jazeker, elke professional kan dit 8-fasenmodel toepassen. Belangrijke competenties die je nodig hebt zijn: gesprekstechnieken uit de motiverende gespreksvoering, observeren en rapporteren en planmatig werken.

8 Is het 8-fasenmodel een blauwdruk?

Nee, de methode is niet bedoeld als blauwdruk. Elke cliënt en instelling is anders. Het 8-fasenmodel maak je daarom op maat, passend bij jouw cliënten en organisatie.

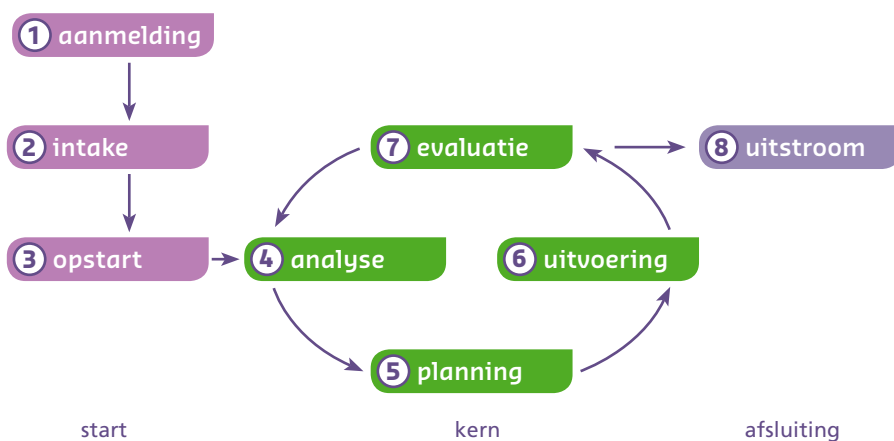

VRAGEN

1. Wat spreekt je aan in de methode?
2. Wat is jouw motivatie om met het 8-fasenmodel te werken?
3. Wat versta jij onder 'empowerment'?
4. Welke competenties bezit je die nodig zijn om te werken met het 8-fasenmodel?
5. Wat zijn jouw unieke kwaliteiten die je als professional inzet in de begeleiding?

Acht fasen

Het is goed om een doel te willen bereiken; maar het is uiteindelijk de reis waar het om gaat. *Ernest Hemingway*

1 Aanmeldingsfase

Het eerste contact tussen de cliënt en iemand van de instelling.

2 Intakefase

Een nadere kennismaking tussen de cliënt en de instelling.

3 Opstartfase

De opbouwfase van de begeleiding aan de cliënt.

4 Analysefase

Analyse van het functioneren van de cliënt op de verschillende leefgebieden.

5 Planningsfase

Het opstellen van een begeleidingsplan.

6 Uitvoeringsfase

De uitvoering van het begeleidingsplan.

7 Evaluatiefase

Een terugblik op de uitvoeringsfase.

8 Uitstroomfase

De afronding van de begeleiding.

Fase 1 t/m 3

Je start de begeleiding. Deze fasen zijn eenmalig. Hoe lang deze fasen samen duren, hangt af van jouw organisatie. Het varieert van een dag tot een paar weken.

Fase 4 t/m 7

Dit is het hart van de begeleiding. Deze fasen bieden een doorlopend proces van analyse, planning, uitvoering en evaluatie. In de praktijk zullen deze fasen door elkaar heenlopen. Per cliënt verschilt het tempo waarin de fasen elkaar opvolgen.

Fase 8

Dit is de afsluiting van de begeleiding.

VRAGEN

1. Welke fasen herken je in jouw praktijk?
2. Bij welke fasen ben jij intensief betrokken?
3. Op welke manier is de werkwijze in jouw organisatie vastgelegd?
4. Past planmatig werken bij jou persoonlijk?
5. In welke fase kun je jouw talent het beste inzetten?

Zeven leefgebieden

Reizen is naar jezelf kijken tegen een andere achtergrond. *Jan Brokken*

1. Zingeving: datgene wat de cliënt motiveert

Drijfveren – Betekenis – Dromen en verlangens – Cultuur en waarden – Spiritualiteit - Motivatie

2. Wonen: de leefomgeving van de cliënt

Huisvesting – Buurt of wijk – Vervoer- Huishoudelijke dagelijkse levensverrichtingen

3. Financiën: financiële situatie van de cliënt

Inkomen – Uitgaven – Bestedingspatroon – Administratie – Verzekeringen – Financiële zorg voor anderen

4. Sociale relaties: contact tussen de cliënt en zijn omgeving

Gezin – Familie – Relaties en vrienden – Buurtgenoten – Professionele contacten – Sociale vaardigheden – Social media

5. Lichamelijke gezondheid: fysieke gesteldheid van de cliënt

Eten – Drinken – Sport - Bewegen – Zelfzorg – Fysieke conditie – Ziekte – Handicap

6. Psychische gezondheid: het 'welbevinden' van de cliënt

Welbevinden – Zelfzorg – Autonomie – Ziekte – Handicap

7. Werk en activiteit: daginvulling van de cliënt

Werk (betaald of onbetaald) – Dagactiviteiten – Activiteiten – Opleiding en scholing – Vrijtijdsbesteding

Waarom met leefgebieden werken?

- * Problemen van cliënten zitten op verschillende leefgebieden. Misschien ben je geneigd om als eerste te kijken naar de problemen die het meest op de voorgrond treden. Hoewel het voor de hand ligt om deze als eerste aan te pakken, is het belangrijk om andere zaken niet uit het oog te verliezen. Dat kan met dit model.
- * Als begeleider kijk je – of je wilt of niet – door een ‘gekleurde bril’. Je hebt je eigen referentiekader waarmee je de situatie bekijkt. Afhankelijk van jouw interesse, opleiding en ervaring zal je meer of minder oog hebben voor een bepaald leefgebied. Als psychologie je interesseert, zal je eerder letten op het psychisch functioneren van de cliënt. Met een verpleegkundige achtergrond zal je eerder letten op het lichamelijk functioneren van de cliënt. Het model helpt je om ook bewust te kijken naar andere leefgebieden. Daardoor krijg je een compleet beeld van de cliënt en zie je geen belangrijke zaken over het hoofd.
- * Het werken met leefgebieden ondersteunt het kijken vanuit een brede blik. Zo kijk je niet alleen naar problemen van de cliënt, maar ook naar zijn mogelijkheden. Je kijkt bovendien naar het totaal functioneren van de cliënt en de samenhang tussen leefgebieden.

“*De motivatie van de cliënt is de rode draad in de begeleiding.
Die zorgt ervoor dat de cliënt de verantwoordelijkheid neemt voor
het traject. Een begeleider*”

Zingeving is de essentie

Zingeving is de essentie van het begeleidingstraject. Zingeving gaat over betekenisgeving en wat voor iemand van waarde is. In tijden van verlies, pijn of rouw worden zingevingsvragen dringender. Per definitie doen ze er dus toe, omdat jouw cliënten zich precies in zo’n situatie bevinden. Het luisteren en ontdekken van diepe verlangens, dromen en wensen vormen een belangrijke motor in de krachtgerichte begeleiding. Het gaat om vragen als: wat drijft iemand, wat is écht belangrijk voor iemand, wat is zijn motivatie: wat geeft zin aan iemands leven? Door hier inzicht in te krijgen, wordt duidelijk waar jouw cliënt aan wil werken en waarom.

Maak de leefgebieden op maat

Natuurlijk ben je vrij om de leefgebieden te veranderen, mits ze niet probleemgericht zijn. Niet omdat die problemen er niet zijn, maar om stigma's te vermijden. Alle leefgebieden in de methode zijn neutraal van aard: probleemgebieden als 'verslaving' of 'psychiatrie' drukken stigma's op mensen en zijn daarom geen leefgebied. Ze vallen onder algemene leefgebieden als psychische of lichamelijke gezondheid. De keuze voor de leefgebieden hangt af van de cliënten waarmee je werkt. Als je opvoedingsondersteuning aan ouders geeft, kan opvoeding een apart leefgebied zijn.

TIP

KR8! is een magazine dat Movisie samen met zwerfjongeren heeft gemaakt, passend bij het 8-fasenmodel. Zwerfjongeren hebben hierin gekozen voor de 8 leefgebieden: gezondheid, veiligheid, geld en administratie, wonen, familie en gezin, werken en leren, vrienden en vrije tijd, maatschappij en cultuur. www.movisie.nl

VRAGEN

1. Kijk je als eerste naar de dingen die goed gaan of juist naar de dingen die beter kunnen?
2. Voor welke leefgebieden heb je van nature het meest oog?
3. Welke plek hebben relaties van cliënten in de begeleiding?
4. Welke leefgebieden passen het beste bij jouw cliënten en organisatie?
5. Wat is de rol van social media in het begeleidingstraject?

Uitgangspunten van het model

Als je droomt van reizen, reis je al. Marek Halter

Het model is holistisch: je gaat uit van de cliënt als geheel

Het 8-fasenmodel gaat uit van een holistische visie op de mens. Er is aandacht voor de mens in zijn geheel. Dus niet alleen voor zijn problemen, maar voor *alle* leefgebieden. Het werken met leefgebieden past bij de holistische visie van het 8-fasenmodel: een mens is meer dan de optelsom van zijn problemen.

Door cliënten op hun kracht aan te spreken, vinden ze sneller hun eigen oplossingen. Een begeleider

Het model is krachtgericht: je benut de mogelijkheden van je cliënt

In het 8-fasenmodel staat eigen kracht centraal. De focus in de begeleiding ligt op iemands kracht, en niet uitsluitend op zijn tekortkomingen. Deze benadering is in het Engels bekend als 'strength-based'. Het uitgaan van eigen kracht betekent niet dat je problemen negeert of bagatelliseert. Voor het oplossen van problemen bieden krachten belangrijke oplossingsrichtingen. Iedereen bezit kracht, dát is het uitgangspunt. Eigen kracht kent verschillende gezichten. Niet altijd zijn ze meteen zichtbaar aan de buitenkant, zeker niet als iemand kampt met een waslijst aan problemen. Denk aan een Matroesjka poppetje. De Matroesjka 'Eigen kracht' heeft zes poppetjes: iemands vaardigheden, interesses, kennis, persoonlijke kwaliteiten, contacten en mogelijkheden in de omgeving.

Het model is regieversterkend: je cliënt bepaalt het proces

Het 8-fasenmodel gaat uit van de mogelijkheden van de cliënt om zijn eigen leven in eigen hand te nemen en zich te ontwikkelen. Als professional werk je samen met de cliënt, maar de cliënt heeft en houdt de regie over de begeleiding. De cliënt is de eigenaar van het begeleidingsproces: hij bepaalt de doelen en het tempo. Kenmerkend is dat je de relatie tussen jou en de cliënt expliciet bespreekt in het 8-fasenmodel.

Het model is omgevingsgericht: je gebruikt het netwerk

In het 8-fasenmodel maak je gebruik van de mogelijkheden in iemands eigen omgeving: zijn sociale netwerk en de mogelijkheden in de buurt. Het netwerk kan groot, klein, fragiel of belastend zijn. In de begeleiding wordt het netwerk besproken en gekeken wie betrokken wordt bij de begeleiding en op welke manier. Dit gebeurt op basis van wederkerigheid: de cliënt vraagt niet alleen, hij heeft ook iets te bieden aan de mensen om hem heen. Je krijgt meer te maken met verschillende belangen, soms ook tegengesteld. De kunst is te zoeken naar de verbinding.

Het model is aansprekend: jij benut zelf ook je krachten

Werken aan eigen kracht beperkt zich niet tot cliënten. Het vraagt van jou als medewerker ook dat je jouw eigen kracht inzet voor die cliënt en voor jouw organisatie.

Als krachtgerichte werker maak je niet alleen de cliënt, maar ook jezelf sterker. Een begeleider

VRAGEN

1. In hoeverre ben je gewend om holistisch te werken?
2. Iedereen bezit kracht: onderschrijf je dat van harte?
3. Wat versta jij onder eigen kracht?
4. Kun je een voorbeeld noemen waarin iemand zijn kracht heeft gebruikt bij het oplossen van een probleem?
5. Zijn cliënten een volwaardige samenwerkingspartner in jouw organisatie? Hoe merk je dat?

Randvoorwaarden in jouw organisatie

Elke reis heeft een geheime bestemming waarvan de reiziger zich niet bewust is. *Martin Buber*

Om het 8-fasenmodel goed tot haar recht te laten komen, is een degelijke implementatie van belang. Hoe intensief het implementatieproces eruit moet zien, hangt af van de randvoorwaarden die al aanwezig zijn in jouw organisatie.

1 Visie

Jullie hebben een duidelijke visie en sterke motivatie voor deze krachtgerichte en planmatige manier van werken: jullie gaan ervoor!

2 Draagvlak

Jullie *willen* meegaan in de verandering van werken en ondersteunen de visie en doelen.

3 Competenties

Jullie *kunnen* meegaan in de verandering van werken; je bent voldoende toegerust door je opleiding, training en coaching. Je hebt algemene competenties die nodig zijn voor het nieuwe sociale werken en je hebt zonodig een training gevolgd over het 8-fasenmodel.

4 Timing

Er is energie in de organisatie om iets te ondernemen. Implementatie komt op een goed moment.

5 Begeleiding

Jullie bieden begeleiding aan individuen of gezinnen met meervoudige hulpvragen met een doorlooptijd van tenminste 6 weken.

6 Coaching

Jullie kunnen regelmatige coaching of supervisie krijgen.

7 Cliëntenoverleg

Jullie hebben regelmatig cliëntenoverleg, waarbij individuele begeleidingstrajecten besproken worden.

8 Tijd

Jullie hebben tijd voor de implementatie.

9 Rapportagesysteem

Jullie hebben een geschikte cliëntrapportage die aansluit bij het 8-fasenmodel.

10 Financiële middelen

Jullie kunnen de financiële consequenties van bovenstaande punten dragen.

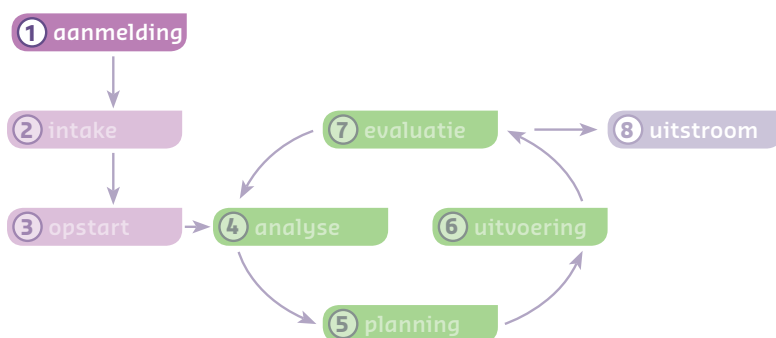
VRAGEN

1. Welke randvoorwaarden zijn het sterkst aanwezig in jouw organisatie?
2. Welke randvoorwaarde is voor jou persoonlijk het meest belangrijk?
3. Op welke manier ga je om met randvoorwaarden die nog niet aanwezig zijn?
4. Op welke manier worden cliënten betrokken bij keuzes in de methode?
5. In welke competenties zou je je verder willen ontwikkelen?

De 8 fasen

Fase 1: Aanmelding

Ook een reis van duizend mijl begint met één stap. *Lao Tse*

Doel

In de aanmeldingsfase kom je erachter of de cliënt in aanmerking komt voor een intake, verwijzing of crisisinterventie.

Aanpak

Aanmeldingsgesprek

Het eerste contact tussen jou en de cliënt is de korte aanmelding. De cliënt meldt zich telefonisch, schriftelijk of persoonlijk aan. Ook anderen, zoals familie of een verwijzer zoals het Wmo-loket, kunnen een cliënt aanmelden. Je schat in of de cliënt bij jullie organisatie aan het juiste adres is. Als dat het geval is, verhelder je zijn situatie door op enkele onderdelen door te vragen. Bij een acute crisis ga je na of de cliënt voor een 'crisisinterventie' in aanmerking komt. Vertel de cliënt in het aanmeldingsgesprek ook wat hij van jullie kan verwachten. Hij kan dan nadenken of jullie aanbod voldoende aansluit bij wat hij zoekt.

Aanmeldingsoverweging

Op basis van het aanmeldingsgesprek maak je een aanmeldingsoverweging. Daarbij spelen verschillende zaken een rol. In het aanmeldingsgesprek toets je of de cliënt aan de toelatingscriteria voldoet en uitsluitingscriteria niet aanwezig zijn. Deze criteria hebben te maken met basale eisen die je moet stellen aan cliënten om begeleiding te kunnen bieden, zoals leeftijds-criteria of het soort vragen dat iemand heeft. Ten tweede spelen verwachtingen van de cliënt en mogelijkheden van de organisatie een rol. De cliënt heeft een bepaalde vraag of behoefte.

Sluit jullie aanbod aan bij die vraag van de cliënt? Praktische zaken kunnen hier meespelen, zoals de aanwezigheid van een wachtlijst of het aantal beschikbare plaatsen.

Aanmeldingsbesluit

Op grond van de aanmeldingsoverweging zijn er grofweg vier besluiten mogelijk.

Aanmeldingsoverweging:

Positief

Negatief

Besluitmogelijkheden:

Je nodigt de cliënt uit voor een intakegesprek.

Je maakt een afspraak voor een spoedopname.

Je verwijst de cliënt door.

Je wijst de cliënt af.

Het verschil tussen afwijzing en doorverwijzing is dat je bij doorverwijzing actief bemiddelt naar een andere voorziening. Bij afwijzing doe je dat niet. Probeer zo actief mogelijk mee te denken met de cliënt, zodat hij geschikte hulp kan vinden. Bespreek met de cliënt wat hij denkt nodig te hebben, bespreek je eigen overwegingen en kom gezamenlijk tot een besluit.

Instrument

Aanmeldingsformulier

In deze fase maak je gebruik van een aanmeldingsformulier. De vragenlijst is kort en kernachtig en sluit aan bij de toelatings- en uitsluitingscriteria. Deze vragen kun je ook online op jouw website verwerken, zodat cliënten zelf kunnen beoordelen of ze op de juiste plek zijn voor ze een uitgebreidere intake aangaan.

TIP

De gegevens uit de aanmelding bieden belangrijke beleidsinformatie. Door per kwartaal of per jaar de gegevens te bekijken, kun je trends of ontwikkelingen in de vraag signaleren en daar op inspelen.

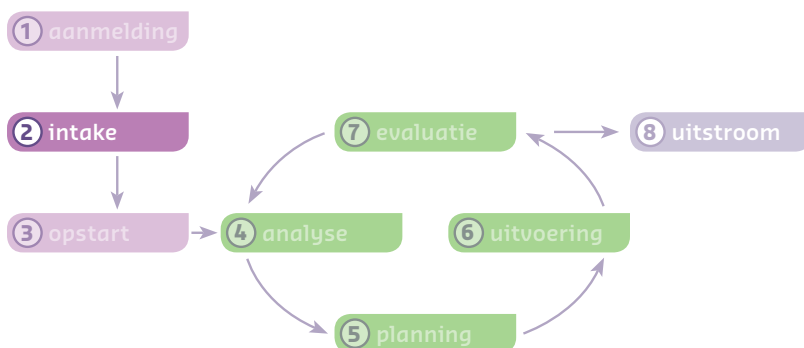

VRAGEN

1. Wat zijn jullie toelatingscriteria en contra-indicaties?
2. Welke vragen stel je in de aanmelding en met welk doel?
3. Welke factoren spelen in jouw organisatie een rol in de aanmeldingsoverweging?
4. Welke informatie over jouw begeleiding is er voor jouw cliënten beschikbaar?
5. Is dit materiaal ook met cliënten ontwikkeld of door cliënten beoordeeld?

Fase 2: Intake

Reizen is leven. *Hans Christian Andersen*

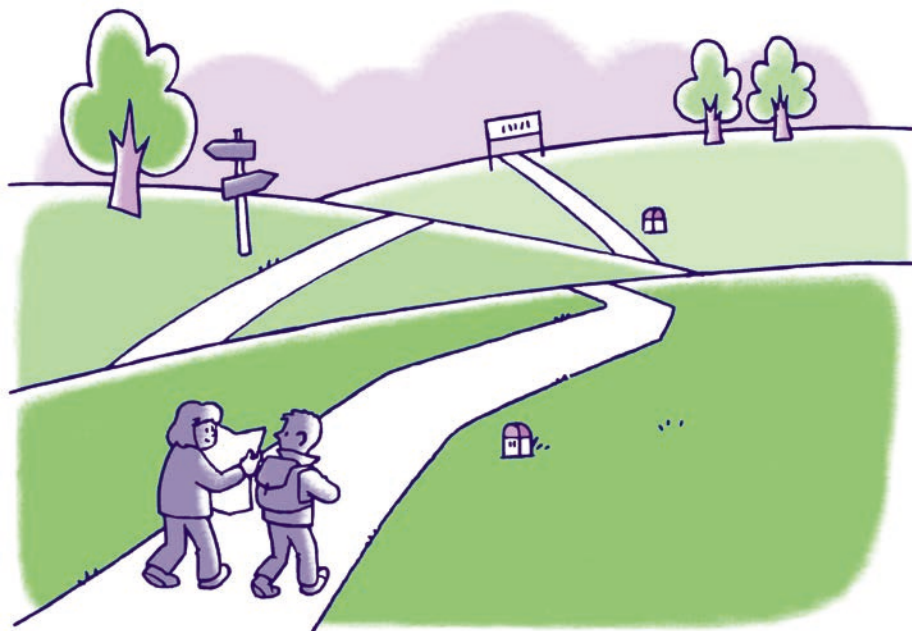
Doel

In de intakefase beoordeel je of de organisatie passende hulp kan bieden aan de cliënt. De centrale vraag is: komt de cliënt voor een begeleidingstraject in aanmerking?

Aanpak

Intakegesprek

In het intakegesprek breng je de situatie van de cliënt zo goed mogelijk in kaart. Je probeert zicht te krijgen op zijn hulpvragen. In het gesprek komen verleden, heden en toekomst aan de orde. Verder vraag je wat de cliënt zelf kan, wat zijn netwerk kan doen en wat de verwachting is van de begeleiding. Vragen over het functioneren van de cliënt kun je indelen in de leefgebieden. Je *krijgt* niet alleen informatie van de cliënt; zelf *geef* je de cliënt ook informatie over de instelling. Na het intakegesprek hebben de cliënt en jijzelf voldoende informatie om te kunnen besluiten of jullie met elkaar verder kunnen. Leg de cliënt uit wat de verdere gang van zaken is, zodat hij weet wat hij kan verwachten en op welke termijn.

Intakeoverweging

Het intakegesprek geeft je informatie om te overwegen of de cliënt in aanmerking komt voor een begeleidingstraject. Het is aan te raden collega's te betrekken bij je intakeoverweging. Eventueel kun je externe hulpverleners om aanvullende informatie of advies vragen, als de cliënt daar toestemming voor gegeven heeft. Net als bij de aanmeldingsfase spelen bij de intakeoverweging verschillende criteria een rol, zoals:

- * aansluiting van het aanbod bij de hulpvraag van de cliënt;
- * in hoeverre de cliënt er al aan toe is om stappen te zetten richting zijn doel;
- * ervaringen met voorgaande hulpverlening: wat valt hiervan te leren om de hulpverlening te laten slagen?
- * aansluiting bij de groep ('matching', in geval van groepswonen).

Het 8-fasenmodel heeft geleid tot een meer heldere overlegstructuur, met meer efficiëntie en openheid. Een manager

Intakebesluit

Na de intakeoverweging zijn er verschillende mogelijkheden om al dan niet verder te gaan met de cliënt. Overigens kan de cliënt de aanmelding ook zelf intrekken.

Intakeoverweging:	Besluitmogelijkheden:
Positief	Je gaat over tot (proef) toekenning.
	Je plaatst de cliënt op een wachtlijst (als er geen plek is).
Negatief	Je bemiddelt naar passende hulpverlening.

Instrument

Intakeformulier

Bij een intakegesprek maak je gebruik van een intakeformulier. Dit bestaat uit een aantal vragen of items die tijdens het gesprek in ieder geval aan de orde moeten komen. De onderwerpen kun je rangschikken naar leefgebieden. Het intakeformulier maakt het mogelijk om – voor de besluitvorming – de situatie van de cliënt goed in kaart te brengen. Natuurlijk is dit altijd maatwerk. De informatie uit de intake biedt goede aanknopingspunten voor verdere begeleiding van de cliënt.

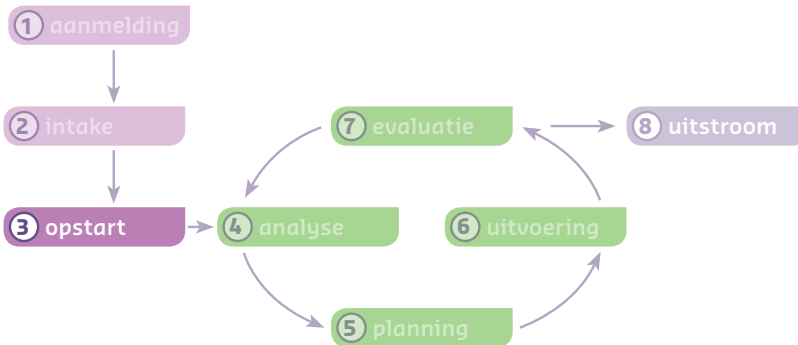

VRAGEN

1. Welke vragen zijn voor jou essentieel in het intakegesprek en waarom?
2. Op welke manier achterhaal je in de intake de krachten van de cliënt?
3. Welke gesprekstechnieken pas je toe in de intake?
4. In welke situatie bespreek je met de cliënt of het nodig is om informatie bij anderen op te vragen?
5. Hoe betrek je het eigen netwerk van de cliënt in de intakefase?

Fase 3: Opstart

Als je met beide benen op de grond blijft staan, kom je geen stap verder. *Loesje*

Doel

De opstartfase is bedoeld om de begeleiding op gang te brengen en – in geval van opname – de overgang naar de instelling zo prettig mogelijk te laten verlopen.

Aanpak

Regelzaken

Vaak zijn er bij de start van de begeleiding regelzaken die gedaan moeten worden: een indicatie afwachten, verhuizing naar de instelling... Kenmerkend voor de opstartfase is dat het gaat om eenmalige activiteiten om de begeleiding te kunnen starten. Samen met de cliënt spreek je af welke regelzaken de cliënt zelf uitvoert en bij welke hulp nodig is.

Opname?

De opstartfase is vooral van belang in opvangvoorzieningen. Dan vormen de verhuisdag en de wenperiode een fase op zich. Zo'n verhuizing brengt nogal wat veranderingen met zich mee voor de cliënt en zijn netwerk, maar ook voor andere cliënten en hulpverleners. Daar bewust bij stilstaan, is essentieel in deze fase.

Instrumenten

Checklist opnameactiviteiten

Een checklist opnameactiviteiten helpt om aan alles te denken. Op deze checklist zet je de belangrijkste activiteiten die de cliënt of jijzelf in de opnamefase moet uitvoeren.

Informatie voor cliënten

Maak een welkomstboekje of voorlichtingsfolder voor cliënten. In deze folder kan de cliënt lezen wat hij van de instelling mag verwachten (zijn rechten) en wat de instelling van de cliënt verwacht (zijn plichten). Daarnaast kun je denken aan andere praktische informatie over de nieuwe buurt waarin iemand is komen te wonen. Denk ook aan online informatie op jullie website.

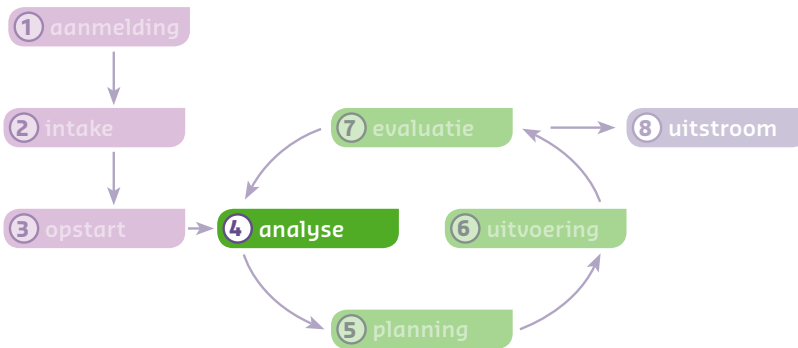

VRAGEN

1. Welke standaard regelzaken zijn in jouw organisatie belangrijk?
2. Op welke manier bouw je in het begin van de begeleiding een vertrouwensrelatie op?
3. Hoe klantvriendelijk en toegankelijk vinden cliënten de informatie op jullie website en in jullie folders?
4. Hoe betrek je het netwerk van de cliënt bij deze fase?
5. Hoe bekend ben je met mogelijkheden van andere organisaties in de buurt waar de cliënt woont?

Fase 4: Analyse

Ik ben niet verdwaald want ik weet waar ik ben. Maar misschien is de weg wel verdwaald. *A.A. Milne, Winnie-the-Pooh*

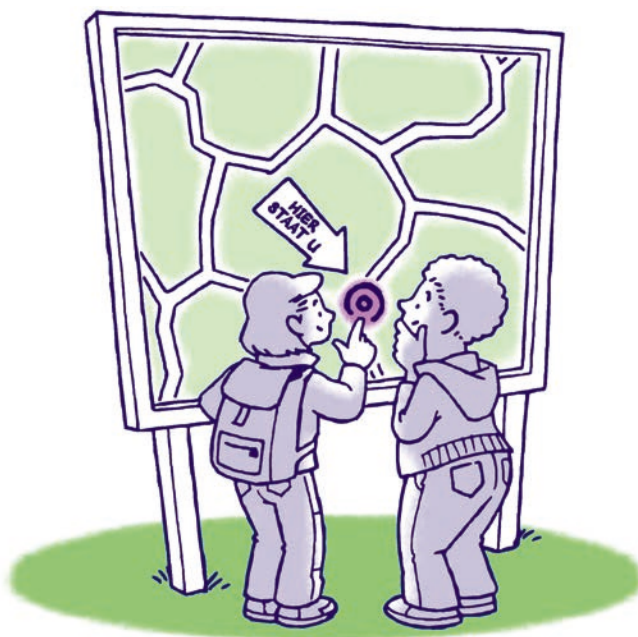
Doel

De analysefase biedt een beeld van de huidige situatie van de cliënt, zowel qua krachten als qua problemen. Door de situatie van de cliënt in deze fase te verduidelijken, leg je de basis voor de verdere begeleiding van de cliënt.

Aanpak

Begeleidingsgesprekken

De begeleidingsgesprekken gebruik je om zicht te krijgen op het functioneren van de cliënt op de leefgebieden. De frequentie, duur en inhoud van de begeleidingsgesprekken verschillen per cliënt en per organisatie. Het zijn ook zeker niet alleen formele gesprekken die je inplant. Ook gesprekken die je hebt tijdens een activiteit of wandeling. De gesprekken zijn een vervolg of verdieping op de informatie die al tijdens de intake naar voren is gekomen. Je hebt aandacht voor problemen maar juist ook voor zaken die wel goed gaan. Iemand's sterke kanten kun je benutten bij het vinden van oplossingen voor problemen.

Het netwerk betrekken

Het netwerk speelt een belangrijke rol in het leven van de cliënt, ook als het klein, verwaarloosd of niet-constructief is. De professionele ondersteuning is van tijdelijke aard. Om de hulpverlening duurzaam te maken, onderzoek je met de cliënt de wensen en mogelijkheden in zijn eigen netwerk. Dat kunnen familie en vrienden zijn, maar ook contacten in de buurt.

TIP

Check of een Eigen Kracht-conferentie een geschikte aanpak is voor jouw cliënt.

Instrumenten

Leefgebiedenwijzer

De *Leefgebiedenwijzer* is een hulpmiddel om gerichter waar te kunnen nemen en gesprekken met de cliënt aan te gaan. In de wijzer staat voor elk leefgebied een aantal concrete vragen. Deze vragen hoeven niet allemaal aan de orde te komen in een gesprek met de cliënt. Ze zijn bedoeld om jou ideeën te geven. Per leefgebied vind je vragen die een krachtgerichte dialoog ondersteunen. Ze zijn geordend naar drie hoofdvragen: heden, verleden en toekomst.

Persoonsbeschrijving

Op basis van de gesprekken met de cliënt maak je samen met de cliënt een korte beschrijving van zijn huidige situatie. In deze persoonsbeschrijving verwerk je de zwakke en sterke kanten en het toekomstperspectief van de cliënt. De persoonsbeschrijving is een krachtig instrument. Het helpt cliënten zicht en grip te krijgen op hun eigen situatie. Ook helpt het om een totaalbeeld te krijgen van de cliënt als mens in plaats van een probleemgericht dossier. Het is belangrijk dat deze rapportage een zorgvuldige weergave is van de situatie van de cliënt. De cliënt kan altijd aanvullingen of wijzigingen aanbrengen.

VRAGEN

1. Welke onderwerpen komen in deze fase in ieder geval aan bod in jouw begeleidingsgesprekken?
2. Welke vragen uit de *Leefgebiedenwijzer* vind je inspirerend?
3. Hoe maak je rapportages over het functioneren van de cliënt en hoe bespreek je die met de cliënt?
4. Welke testen of andere hulpmiddelen kunnen cliënten zelf gebruiken om hun situatie te verhelderen?
5. Wat is de rol van het eigen netwerk, jouw collega's of externen in deze fase?

Toelichting bij de persoonsbeschrijving

De persoonsbeschrijving is een standaardformulier met leefgebieden. Door op elk leefgebied een weergave van de huidige situatie te geven, ontstaat een beknopt maar volledig beeld van de cliënt.

Procesmatige eisen

- * Baseer de persoonsbeschrijving op gesprekken met de cliënt en diens netwerk.
- * Licht de cliënt van tevoren in over het feit dat je eerst samen met hem zicht wilt krijgen op zijn huidige functioneren.
- * Laat de cliënt indien mogelijk zijn eigen persoonsbeschrijving maken.
- * Check de persoonsbeschrijving bij je cliënt. Vraag hem of de persoonsbeschrijving een juiste weergave is van de gesprekken en of en hoe hij aanvullingen of wijzigingen aan wil brengen.
- * De cliënt ontvangt een kopie van de persoonsbeschrijving.

Technische eisen

- * Vul alle leefgebieden in.
- * Rapporteer in hele zinnen.
- * Beschrijf de huidige situatie.
- * Zet de thema's in het juiste leefgebied.
- * Schrijf zo kort mogelijk (4 tot 10 regels per leefgebied).
- * Rapporteer op elk leefgebied de sterke en zwakke kanten van de cliënt.
- * Gebruik korte zinnen en eenvoudig taalgebruik, toegankelijk voor de cliënt zelf. Vermijd jargon en vage uitspraken, wees concreet zonder teveel in detail te treden.
- * De totale persoonsbeschrijving beslaat maximaal twee pagina's.

Aandachtspunten

- * Schrijf alleen de dingen op waar je al over hebt gesproken met de cliënt; de inhoud van de persoonsbeschrijving mag geen verrassing voor je cliënt zijn.
- * Let in jouw rapportage op het onderscheid tussen objectieve informatie (feiten) en subjectieve informatie (meningen, visie). Vermeld in dat laatste geval in ieder geval wiens mening of visie je beschrijft.
- * Hebben de cliënt en jij een verschil in visie? Geef dan beide visies weer.
- * Wees voorzichtig en tactvol in het beschrijven van voor de cliënt gevoelige onderwerpen.

Persoonsbeschrijving van:

 Zingeving

 Wonen

 Financiën

 Sociale relaties

Lichamelijke gezondheid

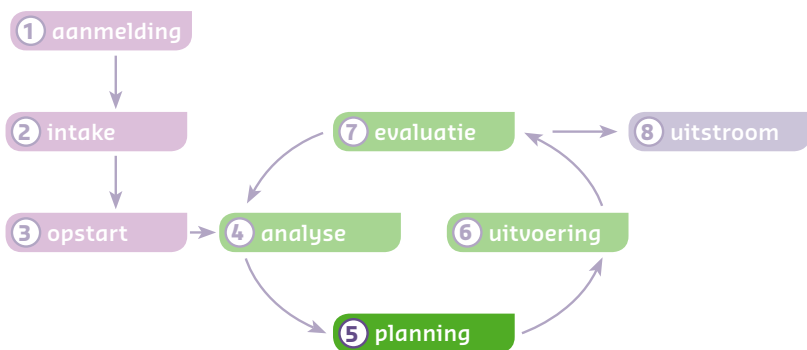
Psychische gezondheid

Werk en activiteiten

Fase 5: Planning

Een doel zonder plan is gewoon een wens. *Antoine de Saint-Exupery*

Doel

In de planningsfase kom je tot doelen en acties voor de begeleiding. Op basis van de informatie uit de vorige fasen bepaal je samen met de cliënt aan welke doelen voor verandering of stabilisatie hij gaat werken.

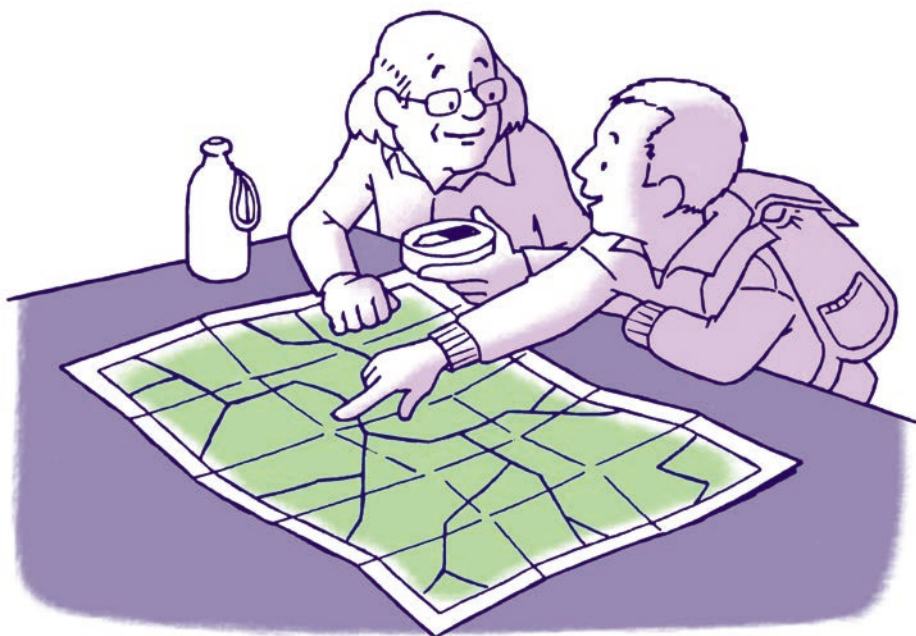
Aanpak

Subdoelen stellen

Op basis van het 'lonkend perspectief' die je eerder verkend hebt, formuleer je met de cliënt subdoelen voor de begeleiding. Via subdoelen komen de einddoelen steeds dichterbij. Bij het bepalen van de doelen is het goed om rekening te houden met wat de cliënt wil (wenselijkheid) en wat de cliënt kan (haalbaarheid). Formuleer kleine, concrete en haalbare doelen. Houd rekening met het aantal doelen. Vaak is het niet mogelijk om aan allerlei doelen tegelijk te werken. Daarom stel je samen prioriteiten op.

Acties formuleren en taken verdelen

Als duidelijk is aan welke doelen de cliënt de komende periode wil gaan werken, formuleert de cliënt bijbehorende acties. Dit zijn kleine stappen die nodig zijn om het doel te bereiken. Spreek af wie verantwoordelijk is voor de uitvoering van de acties. En bespreek met de cliënt wie een rol kan spelen in het werken aan de doelen en op welke manier. Familie, kennissen, vrijwilligers of andere hulpverleners kun je hierbij betrekken.

Instrument

Begeleidingsplan

De afgesproken doelen, acties en taakverdeling leg je vast in een begeleidingsplan. Daarin beschrijf je de gewenste situatie van de cliënt. Je blikt samen vooruit naar de toekomst van de cliënt. Deze gewenste situatie hoeft niet over een probleem te gaan. Het kan ook betekenen dat een vaardigheid versterkt wordt. De cliënt is eigenaar van het begeleidingsplan. Het plan ondersteunt de begeleiding.

“Het gestructureerd werken aan doelen op verschillende leefgebieden geeft de cliënt en mij duidelijkheid. Een begeleider”

VRAGEN

1. Op welke manier achterhaal je de doelen van een cliënt?
2. Op welke manier ondersteun je de cliënt bij het maken van keuzes?
3. Hoe ga je om met keuzes van de cliënt die niet stroken met jouw eigen overtuigingen?
4. Hoe werk je samen met de eigen contacten van de cliënt?
5. Op welke manier toets je of de cliënt daadwerkelijk eigenaar van het begeleidingsplan is?

Toelichting bij het begeleidingsplan

Het begeleidingsplan is het vertrekpunt voor de begeleiding aan de cliënt. Het begeleidingsplan is gebaseerd op de persoonsbeschrijving.

Procesmatige eisen

- * Baseer het begeleidingsplan altijd op een zorgvuldige analyse.
- * De cliënt is eigenaar van zijn plan.
- * Het begeleidingsplan bevat de doelen die de cliënt alleen of samen met anderen in zijn netwerk wil bereiken.
- * Consulteer zo nodig collega's en externe behandelaars over het begeleidingsplan. Dit bespreek je eerst met de cliënt.
- * De cliënt ontvangt een kopie van het begeleidingsplan.

Technische eisen

- * Maak onderscheid tussen hoofddoelen (lange termijn), subdoelen (middellange of korte termijn) en de acties die daarbij horen.
- * Zet de doelen bij het juiste leefgebied.
- * Gebruik korte zinnen en eenvoudig taalgebruik, toegankelijk voor de cliënt zelf. Vermijd vakjargon en vage uitspraken.
- * Wees concreet zonder te veel in detail te treden.
- * Formuleer de subdoelen SMART: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden.

Aandachtspunten

- * Schrijf alleen de doelen op waar je al over hebt gesproken met de cliënt.

Begeleidingsplan van:

Zingeving

Doel:

Acties:

Evaluatie:

Wonen

Doel:

Acties:

Evaluatie:

Financiën

Doel:

Acties:

Evaluatie:

Sociale relaties

Doel:

Acties:

Evaluatie:

Lichamelijke gezondheid

Doel:

Acties:

Evaluatie:

Psychische gezondheid

Doel:

Acties:

Evaluatie:

Werk en activiteiten

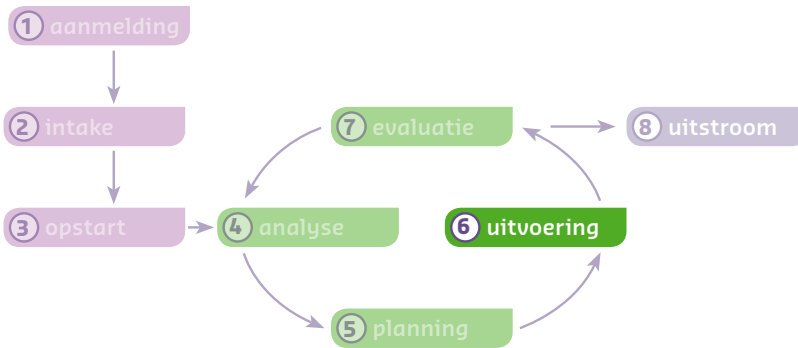
Doel:

Acties:

Evaluatie:

Fase 6: Uitvoering

God, geef mij de kalmte om te aanvaarden wat ik niet kan veranderen,
de moed om te veranderen wat ik kan veranderen en de wijsheid om
deze twee te onderscheiden. *Franciscus van Assisi*

Doel

In deze fase voer je de acties uit het begeleidingsplan uit om de gestelde doelen te behalen.

Aanpak

Begeleidingsplan

De uitvoeringsfase staat helemaal in het teken van het begeleidingsplan. Samen met de cliënt werk je aan de uitvoering van de doelen en acties die in het begeleidingsplan staan. Het begeleidingsplan is per cliënt verschillend en dat geldt dus ook voor de uitvoering. De ene cliënt zal op zoek gaan naar een zinvolle dagbesteding, een ander probeert zijn schulden aan te pakken. Dit brengt heel andere activiteiten met zich mee. In deze fase zal je in ieder geval begeleidingsgesprekken voeren, zal de cliënt nieuwe vaardigheden leren en ga je omgevingsgericht werken.

Begeleidingsgesprekken

In de begeleidingsgesprekken toets je de voortgang van het begeleidingsplan en ondersteun je de cliënt bij de uitvoering ervan. Met de cliënt bespreek je bijvoorbeeld waarom het wel of niet lukt een bepaalde actie uit te voeren en wat hij daarvan kan leren voor een volgende keer. Motiverende gespreksvoering is hierbij ondersteunend om cliënten te helpen in hun proces van gedragsverandering. Als tussentijds blijkt dat gestelde doelen, om welke reden dan ook, niet haalbaar zijn, stel je ze in overleg bij.

De samenwerking met externen is beter geregeld en meer samenhangend doordat er nu een multidisciplinair cliëntenoverleg is.
Een begeleider

Nieuwe vaardigheden leren

Bij de uitvoering van het begeleidingsplan zal de cliënt nieuwe dingen leren. Deze vaardigheden kunnen op allerlei leefgebieden betrekking hebben, zoals het aanleren van sociale vaardigheden of huishoudelijke vaardigheden. Sluit daarbij aan bij de leerstijl van de cliënt. Er zijn vier leerstijlen: denkers, beslissers, doeners en bezinners. Ieder mens heeft een voorkeur voor een leerstijl.

Omgevingsgericht werken

Omgevingsgericht werken betekent dat je het netwerk van de cliënt inschakelt en dat je gebruik maakt van de mogelijkheden in iemands eigen omgeving. Uitgangspunt is dat zoveel mogelijk gewone mogelijkheden benut worden, zoals (vrijwilligers)werk, sport of contacten in de buurt. Samen zoek je naar de wederkerigheid hierin: waar kan iemand iets halen én brengen?

Instrument

Begeleidingsplan

In deze fase staat de uitvoering van het begeleidingsplan centraal.

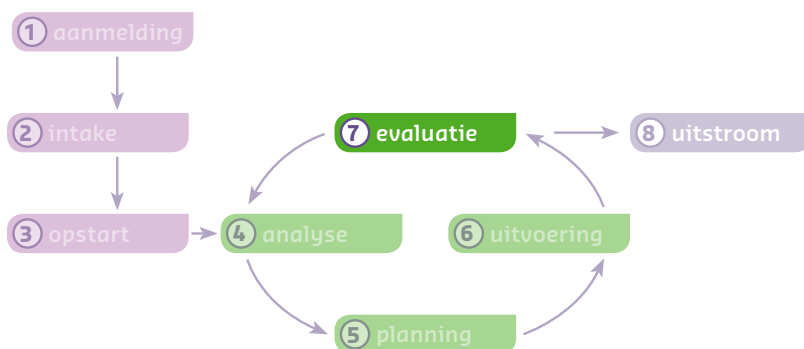
VRAGEN

1. Welke gesprekstechnieken gebruik je in om cliënten te ondersteunen in deze fase?
2. Wat is jouw eigen leerstijl?
3. Op welke manier sluit je aan bij de leerstijl van de cliënt?
4. Op welke manier houdt de cliënt zijn vorderingen bij in het begeleidingstraject?
5. In hoeverre benut je 'gewone' mogelijkheden in de eigen omgeving van de cliënt om te werken, te leren en te recreëren?

Fase 7: Evaluatie

Niemand keert terug van een lange reis zoals hij vertrokken is.

Graham Greene

Doel

De evaluatiefase bepaalt in hoeverre de gestelde doelen in het begeleidingsplan zijn gehaald. Hoe is de uitvoeringsfase verlopen en op welke manier gaat de cliënt met zijn doelen verder?

Aanpak

Evaluatiegesprek

Evaluatiegesprekken zijn een goede aanleiding om bewust stil te staan bij de vraag of de cliënt nog steeds goed op weg is naar zijn einddoel, maar ook of hij bij jou nog steeds aan het juiste adres is. Sta in het gesprek bewust stil of jullie nog de juiste 'match' zijn: hoe ervaart de cliënt jouw begeleiding? Vraag actief om feedback op jouw handelen. Verder staat het gesprek in het teken van de acties waarin gewerkt is in de uitvoeringsfase. Sta stil bij de reden waarom doelen wel of niet zijn behaald. Welke lessen zijn hieruit te trekken voor een volgende keer? Het gesprek levert belangrijke informatie op voor het verdere verloop van de begeleiding.

Evaluatieoverweging

Het evaluatiegesprek is een belangrijk ijkpunt voor het verdere verloop van de begeleiding aan de cliënt. Zo nodig betrek je ook de familie en collega's of externen bij de overweging hoe de begeleiding verder gaat. Verschillende criteria spelen hierbij een rol:

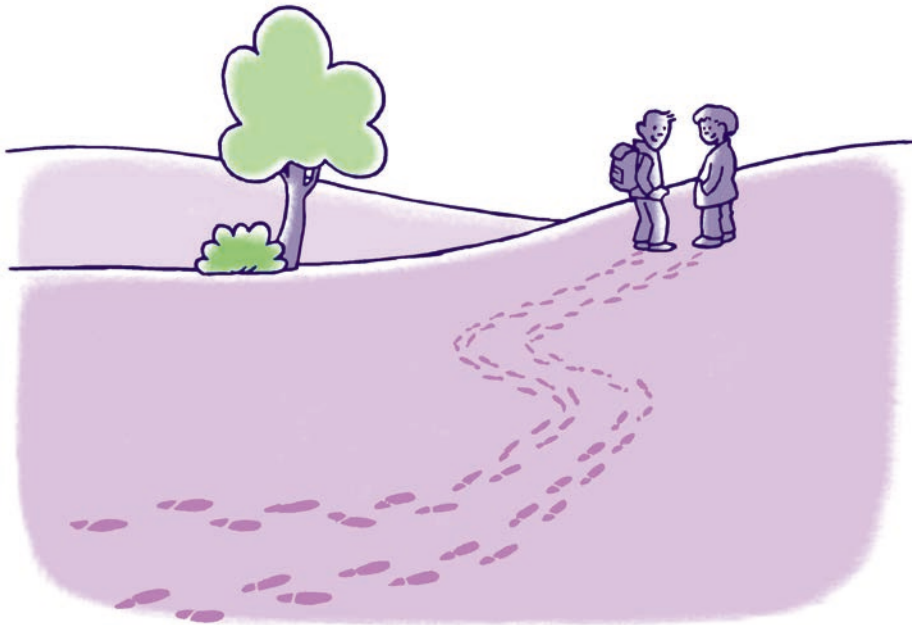
- * resultaten van de begeleiding tot nu
- * actiebereidheid, welke fase van verandering van de cliënt
- * samenwerking tussen de cliënt en hulpverleners
- * vraag van de cliënt in relatie tot het aanbod

Evaluatiebesluit

Na de evaluatiefase zijn er grofweg twee mogelijkheden voor het vervolg van de begeleiding:

1. De cliënt rondt de begeleiding af. De uitstroomfase gaat dan van start.
2. De cliënt zet de begeleiding voort. Dan gaat de begeleidingscyclus opnieuw van start.

De informatie uit de uitvoerings- en evaluatiefase gebruik je om de sterke en zwakke kanten van de cliënt zo nodig aan te vullen (analysefase). Vervolgens stel je samen een nieuw of aangepast begeleidingsplan op voor de komende periode (planningsfase) en gaat een nieuwe uitvoeringsfase van start.

Instrument

Begeleidingsplan

In het begeleidingsplan geef je aan in hoeverre de gestelde doelen behaald zijn en wat het verloop is geweest. In deze evaluatierapportage verwerk je ook de uitkomsten van de evaluatieoverweging en het evaluatiebesluit. Ook is er ruimte om expliciet te rapporteren over het contact tussen jou en de cliënt.

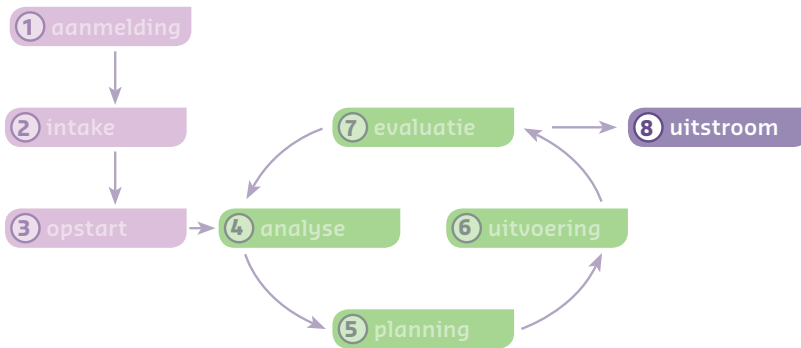
VRAGEN

1. Welke vragen vind je belangrijk in het evaluatiegesprek?
2. Wie betrek je bij de evaluatieoverweging?
3. Wat vind je belangrijk in de rapportage hiervan?
4. Hoe reageer je als jouw cliënt meerdere doelen niet behaald heeft?
5. Vraag je aan cliënten wat zij van jouw begeleiding vinden?

Fase 8: Uitstroom

Wie veel reist, ontdekt ten slotte het eigen vaderland.

Godfried Bomans

Doel

In de uitstroomfase evalueer je de begeleiding, zorg je voor goede afronding en draag je de begeleiding over aan andere hulpverleners.

Aanpak

Voorbereiding afsluiting

In de uitstroomfase bereidt de cliënt de afronding van de begeleiding voor. De begeleidingsgesprekken gaan over het eindigen van het begeleidingstraject of een verhuizing. In de begeleidingsgesprekken bespreek je de verwachtingen over deze nieuwe periode. Op die manier bereid je de cliënt voor op wat hem na zijn vertrek te wachten staat. Ook zal een aantal praktische zaken geregeld moeten worden. Dit bespreek je met de cliënt en zijn netwerk. Met de afronding van het traject sluit de cliënt een belangrijke fase af. Schenk daar voldoende aandacht aan.

Organiseren van nazorg

Misschien heeft de cliënt na afronding van jouw begeleiding nog behoefte aan een vorm van nazorg. In het ene geval kan dat betekenen dat je zelf na een aantal weken of maanden nog contact met de cliënt heeft. In andere gevallen gaat de cliënt door met andere hulpverlening en draag je de begeleiding over aan iemand anders. Een veel gebruikte manier van overdracht is een driegesprek tussen jou, de cliënt en de nieuwe hulpverlener.

Daarin bespreek je welke vragen en ervaringen de cliënt heeft en welke aandachtspunten belangrijk zijn in de begeleiding.

“De effecten van de begeleiding zijn te meten door het vaststellen van veranderingen. Een begeleider”

Exitgesprek

In het exitgesprek vraag je de cliënt hoe hij het traject heeft ervaren. In het gesprek ga je op zoek naar informatie die iets zegt over jou als professional en over de organisatie als geheel. Voor jouw instelling is het vanuit kwaliteitsbeleid van belang om gegevens uit alle evaluaties jaarlijks te analyseren. Zo ontstaat er zicht op de tevredenheid van cliënten. Op basis van de uitkomsten kan jouw instelling verbeterpunten opstellen voor het beleid van de instelling. Voor cliënten is dit gesprek een manier om inzicht te krijgen in wat er tijdens de begeleiding bereikt is.

Instrumenten

Checklist uitstroomactiviteiten

De checklist uitstroomactiviteiten bevat belangrijke zaken die in de uitstroomfase geregeld moeten worden. Op die manier zie je niets over het hoofd bij de afronding van de begeleiding.

Exit vragenlijst

Een standaard vragenlijst over de cliënttevredenheid biedt de organisatie systematisch zicht op de tevredenheid van cliënten.

VRAGEN

1. Op welke manier bereid je de cliënt voor op wat hem na afronding van de begeleiding te wachten staat?
2. Op welke manier zorg je voor een warme overdracht?
3. Aan welke eenmalige 'regelzaken' moet je denken bij de afronding van een traject?
4. Hoe schenk je aandacht aan afscheid?
5. Welke feedback vraag je van cliënten als zij de begeleiding afronden?

Hoe is dit model ontstaan?

Zoals alle reizigers, heb ik meer gezien dan ik me kan herinneren en
herinner ik me meer dan ik gezien heb. *Benjamin Disraeli*

1999

Het prille begin van het 8-fasenmodel gaat terug naar het jaar 1999. Twee vierdejaars studenten van de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening, Mariska Haasnoot en Petra van Leeuwen, studeren af. In hun laatste studiejaar ontwikkelen zij een manier om planmatig met cliënten in sociaal pension 'De Rosaburgh' te werken. Dit zijn vrouwen die kampen met psychiatrische en verslavingsproblemen. De methode wordt ontwikkeld vanwege een hoge werkdruk en weinig tijd voor begeleiding: hoe kun je toch de kwaliteit van de begeleiding bewaken in zulke omstandigheden? Het afstudeeronderzoek levert in 1999 de SPH Scriptieprijs op.

2001

De ervaring in dit sociaal pension staat natuurlijk niet op zichzelf. Het probleem wordt breed in de sector maatschappelijke opvang ervaren. Het toenmalige Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn (NIZW) wil het model daarom verder ontwikkelen. Het NIZW onderzoekt de effecten van de methode via een praktijkgericht handelingsonderzoek. De methode blijkt bij te dragen aan een hogere kwaliteit van de hulpverlening door meer transparantie, vraaggerichtheid, doelgerichtheid, doelmatigheid, samenwerking en uitstroom.

2002

Ook internationaal is er belangstelling voor de methode. Zo wordt tussen 2002 en 2006 de methode geïmplementeerd in een opvangvoorziening voor oudere vrouwen in Kiev.

2008

In 2008 doen Movisie en het Trimbos-instituut onderzoek naar de effectiviteit en praktische bruikbaarheid van methoden. Uit een enquête onder instellingen voor maatschappelijke opvang wordt het 8-fasenmodel verreweg het meest genoemd als gebruikte methode. In 2008 werkt naar schatting 75% van alle opvanginstellingen met het 8-fasenmodel. In 2009 krijgt de methode de erkenning als 'effectieve sociale interventie'.

2009

In 2009 doen studenten Algemene Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht in samenwerking met Movisie onderzoek naar het leefgebied zingeving binnen het 8-fasenmodel in de maatschappelijke opvang. Zingeving blijkt een onderbelichte dimensie te zijn in de maatschappelijke opvang. Als vervolg hierop wordt in het tweejarig project KunstZINnig aandacht besteed aan het belang van zingeving in de maatschappelijke opvang.

2010

In het Europees vergelijkend onderzoek '*Combating social exclusion among young homeless populations*' wordt het 8-fasenmodel onderzocht op geschiktheid voor zwerfjongeren in Nederland, Tsjechië, Portugal en het Verenigd Koninkrijk. In Nederland leidt dit tot de publicatie KR8!, een begeleidingsinstrument voor jongeren.

2012

In 2012 maakt Movisie een nieuwe versie van de Leefgebiedenwijzer, waarin het accent op eigen kracht sterker naar voren komt.

2014

Het 8-fasenmodel als hulpmiddel om de begeleiding met de cliënt vorm te geven vanuit de principes van eigen kracht, is door actueler en relevanter dan ooit tevoren. Deze versie verschijnt om beter aan te sluiten bij het brede veld van de maatschappelijke ondersteuning.

De cliëntenparticipatie is vergroot door het 8-fasenmodel. De cliënten zijn meer bij hun eigen begeleidingsplan betrokken. Een begeleider

Aan de slag

Op www.8-fasenmodel.nl vind je artikelen, formulieren, publicaties, praktijkervaringen en andere relevante verwijzingen relevant voor het werken met het 8-fasenmodel. Een aantal instrumenten die je daar vindt, lichten we hieronder uit.

Leefgebiedenwijzer. Versterken van eigen kracht van cliënten

Leeuwen-den Dekker, P. van & Poll, A. (2013). Utrecht: Movisie.

Een hulpmiddel om gericht waar te kunnen nemen en gesprekken met de cliënt aan te gaan. Door te werken met leefgebieden wordt je gestimuleerd om met een brede blik en vanuit de kracht van de cliënt te kijken.

Implementatiewijzer 8-fasenmodel

Leeuwen-den Dekker, P. van & Kuiper, C. (2013). Utrecht: Movisie.

Bevat adviezen om het 8-fasenmodel op maat te maken voor de eigen organisatie. Daarbij wordt uitgegaan van een aanpak die goed aansluit op de visie van het 8-fasenmodel, namelijk waarderend vernieuwen.

KR8! Voor jongeren in begeleiding

Leeuwen-den Dekker, P. van & Deth, A. van (2011). Utrecht: Movisie.

Gemaakt voor jongeren van 16 tot 25 jaar met meervoudige problemen die begeleiding krijgen richting zelfstandig wonen. Het instrument helpt hen na te denken over hun toekomst, en behandelt de 8 zaken die iedereen op orde moet hebben om goed zelfstandig te kunnen leven.

Basistraining en workshops 8-fasenmodel

Er zijn basistrainingen en workshops ontwikkeld voor het 8-fasenmodel. De RINO Groep verzorgt deze trainingen voor GGZ en aanpalende sectoren. Andere sectoren kunnen terecht bij Movisie.

Verder lezen

- * **8-fasenmodel in de opvang voor jonge moeders en hun baby. Handboek voor het begeleiden van jonge moeders en hun baby in een opvangsituatie**

VBOK (2010). Amersfoort: VBOK

- * **Cirkelen rond Kolb. Begeleiden van leerprocessen**

Hendriksen, J. (2007). Amsterdam: Boom Nelissen.

TIP

- * **Competenties Maatschappelijke Ondersteuning. In de branche Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening**

Vlaar, P.; Kluit, M. & Liefhebber, S. (2013). Utrecht: Movisie.

- * **De weg naar herstel. Een zelfhulpboek voor wie werkt aan zijn eigen herstel**

P. Ridgway, D. McDiarmid, I. Davidson, J. Bayes & S. Ratzlaff (2012). Heiloo.

TIP

- * **Handreiking maatschappelijke ondersteuning. Kenmerken van professioneel ondersteunen**

Projectgroep Professionaliteit Verankerd (2013). Utrecht: Movisie.

TIP

- * **KunstZINnig. Zingeving in maatschappelijke zorg in woord en beeld**

Meijer, C., Hanzon, C., Kluit, M. & Wijnands, A. (2013). Utrecht: LOC
Zeggenschap in zorg.

- * **Manual Eight Steps model for working with homeless youth**
Leeuwen-den Dekker, P. van (2010). Utrecht: Movisie.
- * **Motiverende Gespreksvoering. Een methode om mensen voor te bereiden op verandering**
Miller, W.R. & Rollnick, S. (2005). Gorinchem: Uitgeverij Ekklesia.
- * **Reintegration of homeless women in Kyiv city: an integral approach at the local level**
VNG International (2003). Den Haag: VNG International.
- * **Testing the Eight Steps model. Evaluation of the method for young homeless people in the Netherlands, Portugal, United Kingdom and Czech Republic**
Leeuwen-den Dekker, P. van (2010). Utrecht: Movisie.
- * **The Eight Steps Model in practice. Manual of the Centre for Social Adaption for Women in Kiev (Ukraine)**
Centre for Social Adaption for Women in Kiev & Leeuwen-den Dekker, P. van (2006). Utrecht: NIZW.
- * **The Strengths Model. Case management with people with Psychiatric Disabilities**
Rapp, C. A., R.J. Goscha (2006, 2nd). New York: Oxford University Press.

TIP

- * **QueZ. Vragen naar zelfregie**
Brink, C., Poll, A. & Leeuwen-den Dekker, P. van (2013). Utrecht: Movisie.
- * **Wat werkt? Een onderzoek naar de effectiviteit en de praktische bruikbaarheid van methoden in de vrouwenopvang, maatschappelijke opvang**
Rensen, P., Arum, S. van & Engbersen, R. (2008). Utrecht: Movisie.

TIP

- * **Zin werkt! Zingeving in de hulp aan dak- en thuislozen**

Grootoonk, E., Akkermans, C., Brocaar, J. & Leeuwen-den Dekker, P. van (2010).
Utrecht: Movisie.

- * **Zingeving als onderbelichte dimensie in de maatschappelijke opvang**

Akkermans, C. & Leeuwen-den Dekker, P. van (2010). Utrecht: Movisie.

- * **Zwanger van empowerment. Een uitdagend kader voor sociale inclusie en moderne zorg**

Regenmortel, T. van (2008). Eindhoven: Fontys Hogeschool.

Movisie is het landelijke kennisinstituut en adviesbureau voor toepasbare kennis, adviezen en oplossingen bij de aanpak van sociale vraagstukken op het terrein van welzijn, participatie, sociale zorg en sociale veiligheid. Onze activiteiten zijn georganiseerd in vier actuele programma's: effectiviteit en vakmanschap, participatie en actief burgerschap, sociale zorg en huiselijk en seksueel geweld.

We investeren in de kracht en de onderlinge verbinding van burgers. We doen dit door maatschappelijke organisaties, overheden, maatschappelijk betrokken bedrijven en burgerinitiatieven te ondersteunen, te adviseren én met hen samen te werken. Lokaal of landelijk, toegesneden op het vraagstuk en de organisatie. Zo kunnen deze organisaties en hun professionals hun werk voor de samenleving zo goed mogelijk doen.

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

Wil je cliënten krachtgericht, planmatig en integraal begeleiden? Werk dan volgens de methode van het 8-fasenmodel. De methode helpt om vanuit een positieve grondhouding samen te werken met je cliënten en zijn netwerk. Stap voor stap neemt dit model je mee tijdens de 'reis' van de cliënt.

Het 8-fasenmodel heeft zich bewezen in de praktijk van de maatschappelijke en vrouwenopvang. Maar de methode is geschikt voor alle vormen van begeleiding met een kop en een staart. Het maakt dus niet uit of je werkt met mensen met een handicap, ouderen, jongeren of gezinnen. De methode is bedoeld voor cliënten die vragen hebben op meerdere leefgebieden.

Zesde en herziene druk, januari 2014 (aangepast in december 2021)